

Rada Európy a životné prostredie

Informačné stredisko Univerzity Karlovy v Prahe usporiadalo v dňoch 10.-11. 5. 1993 seminár „Rada Európy a životné prostredie“ pod záštitou Rady Európy a za spoluúčasti Centra Univerzity Karlovy pro otázky životného prostredia, Českého ústavu ochrany přírody a Společnosti pro trvale udržitelný život. Na seminári sa zúčastnili zástupcovia Rady Európy, univerzít a vysokých škôl z Českej i Slovenskej republiky, Českého ekologického ústavu, okresných úradov životného prostredia ČR, ochranárskych hnutí ČR a SR, Ministerstva životného prostredia ČR a ďalší hostia z Česka i Slovenska zaoberajúci sa ochranou životného prostredia, vzťahmi ekonomiky a životného prostredia, stratégiou životného prostredia a pod.

Seminár bol tematicky rozčlenený do štyroch okruhov:

- Rada Európy a životné prostredie,
- Konferencia európskych ministrov pre životné prostredie (Luzern, apríl 1993),
- Politika v oblasti životného prostredia v podmienkach Českej republiky,
- Otvorené otázky v oblasti výchovy k tvorbe a ochrane životného prostredia.

Rada Európy je medzivládnu organizáciou, ktorá si vytýčila 3 ciele :

- ochraňovať a posilňovať pluralitnú demokraciu a ľudské práva,
- zaoberať sa riešením problémov spoločnosti,
- prispievať k zrodu skutočnej európskej kultúrnej identity.

Program Rady Európy zahŕňa predovšetkým ochranu ľudských práv, hromadných oznamovacích prostriedkov, právnej spolupráce, ekonomických a sociálnych otázok, ďalej školstvo, kultúru a jej dedičstvo, šport a mládež, miestnu a oblastnú správu, životné prostredie a ďalšie otázky, okrem vojenskej obrany.

O cieľoch i o súčasných aktivitách Rady Európy informoval riaditeľ jej sekcie ochrany životného prostredia Jean-Pierre Ribaut. Poradca generálneho riaditeľa Komisie Európskeho spoločenstva pre ochranu životného prostredia a nukleárnu bezpečnosť obyvateľov Tue Rohrsted upozornil na nevyhnutnosť vyriešenia problémov environmentálnej legislatívy a účinnosti ekonomických nástrojov v medzinárodnom meradle.

Veľká pozornosť sa venovala európskej konferencii ministrov pre životné prostredie, ktorá sa uskutočnila v apríli 1993 v Luzerne. Oproti predchádzajúcej paneurópskej konferencii v Dobříši r.1991 sa prejavuje menšia miera integrácie ekologickej spolupráce, nastal výrazný posun od „čistého ekologického prístupu“ k pragmatizmu a realizmu, zdôrazňuje sa zvýšený význam spolupráce medzi viacerými rezortmi, uprednostňuje sa myšlienka vytvorenia viacerzortných komisií pri riešení konkrétnych ekologických problémov a projektov. Nastalo vytriezvenie z určitého „ekologického romantizmu“.

Za najzávažnejší dokument prijatý na luzernskej konferencii sa považuje „Ekologický akčný program pre strednú a východnú Európu“. Poskytuje základ pre vypracúvanie národných ekologických priorít v jednotlivých krajinách tohto regiónu a pre spoluprácu medzi východnými a západnými štátmi. Vlády - nielen ministerstvá pre životné prostredie - by mali tento proces aktívne podporovať. Minister pre životné prostredie v súčasnosti s rezortnými ministrami by mal koordinovať implementáciu tohto programu, pričom by sa na to mali každoročne vyčleniť nevyhnutné finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu.

Základ tohto dokumentu tvoria:

- kritériá pre výber priorít,
- reformy politik,
- inštitucionálne predpoklady na realizáciu politiky a investičnú činnosť,
- krátkodobé investičné priority,
- transhraničné otázky: regionálne a globálne záujmy,
- implikácie v oblasti financovania a nákladov na národnej a medzinárodnej úrovni.

O úlohe mimovládnych organizácií a ich príspevku k úspešnému priebehu luzernskej konferencie informovala Theresa Herzog-Zimmerman z Koordináčného strediska pre otázky Európy. „Diskusný materiál“, ktorý mimovládne organizácie predložili ministrom pre životné prostredie, obsahuje odporúčania nielen pre budúce európske, ale aj globálne snahy o udržateľný život.

Tretou oblasťou, ktorú sa seminár zaoberal, boli princípy politiky v oblasti

životného prostredia v podmienkach Českej republiky. Prednášatelia sa zamerali na privatizačný proces a životné prostredie, ekonomické nástroje a financovanie v oblasti životného prostredia, politiku v oblasti životného prostredia vo svetle medzinárodných dohôd a domácej legislatívy a na zabezpečenie ochrany prírody v súčasných podmienkach Českej republiky.

Medzi zúčastnených prišiel aj český minister pre správu národného majetku a jeho privatizáciu Jiří Skalický a námestník ministra financií M. Těra, a to bol signál k veľmi zaujímavej diskusii. V tomto vzájomnom stretnutí sa riešili aktuálne konkrétne problémy, ktoré nastoľuje každodenný život v podmienkach veľmi podobných našim.

Nedostatočne sa na seminári prezentovala výchova k tvorbe a ochrane životného prostredia. Vyjadrili sa k nej len 2 referujúci, ktorí konštatovali neinformovanosť verejnosti a nedostatočné znalosti obyvateľov o problematike životného prostredia. Chýbali však určité návrhy a riešenia ako sa s týmto problémom vysporiadať a informácie o výučbe ekológie a environmentalistiky na rôznych stupňoch škôl, predovšetkým na univerzitách.

O problematike, ktorá sa tu prerokovala, by mali byť informovaní aj slovenskí vedci, pedagógovia, predstavitelia správnych úradov a ochranárskych hnutí z prvej ruky a nie iba prostredníctvom tlače alebo ústneho podania účastníkov. Pre podobné podujatie pod záštitou Rady Európy by bol vhodný termín začiatkom roku 1994, keď už bude známa správa Európskej hospodárskej komisie OSN o stave životného prostredia v Európe.

Katarína Pavličková

